

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
GRĂDINA BOTANICĂ (INSTITUT)

Programul de activitate

al doct., cercetător-conferențiar **Alexandru Teleuță**,
prezentat la Comisia de Concurs pentru suplinirea
postului vacant de director al Grădinii Botanice (Institut)
a AȘM pentru următorii 4 ani (2014-2018)

Introducere

Grădina Botanică (Institut) a Academiei de Științe a Moldovei (GB AȘM) este o organizație de drept public din sfera științei și inovării, fondată de Academia de Științe a Moldovei, cu forma organizatorico-juridică – instituție publică, finanțată integral din bugetul de stat. GB ASM ocupă o suprafață de 104,0 ha. Genofondul de plante al Grădinii Botanice (Institut) a AȘM constituie cca. 11 mii specii și varietăți, inclusiv: plante tropicale și subtropicale cca. 2392 specii; plante dendrologice - 1781; plante floricole - 1433; plante medicinale - 350, aromatice - 530; netradiționale - 250; plante forestiere – 45. Herbarul este alcătuit din 185 mii exicate. Resursele umane: personal total- 133, inclusiv: cercetători științifici – 45, din ei: doctori în științe - 34; doctori habilitați – 7. Cercetători științifici până la 35 ani – 30; doctoranzi -8. Organigrama actuală a GB ASM cuprinde: 7 laboratoare pentru cercetări științifice și serviciile pentru deservire. Volumul anual de finanțare – 10 446 mii lei (anul 2013), din ele buget – 8826 mii lei; mijloace speciale – 1600 mii lei.

Scopul și Direcțiile de cercetare

Scopul activității:

Conservarea și utilizarea rațională a diversității lumii vegetale.

Direcțiile de cercetare:

Elaborarea bazelor științifice a:

- protecției și utilizării raționale a diversității lumii vegetale spontane din Republica Moldova;
- introducerii și valorificării fondului genetic al plantelor valoroase pentru economia națională;

I. Domenii de cercetare și rezultate preconizate:

1. 1. Cercetarea componentei taxonomice a florei spontane din Republica Moldova.

Rezultatele preconizate:

- promovate noi concepții și teorii cu privire la geneza florei din spațiul Nistru-Prut;
- stabilită componența floristică a regiunii floristice Basarabia;
- editată monografia „Flora Basarabiei” în 6 volume;
- editată Cartea Roșie (ediția a III-a);
- editat Delectusul (2 numere) și efectuat schimbul internațional de semințe;
- susținute 2 teze de doctor și una de doctor habilitat.

1.2. Cercetarea fondului de arii naturale protejate (FANP).

Rezultatele preconizate:

- evaluată starea actuală a ariilor naturale protejate de stat (reprezentativitatea, potrivirea etc.);
- elaborate propuneri de perfectare a sistemului de arii naturale protejate, conform cerințelor programului Natura 2000 și a Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (IUCN);
- dezvoltat conceptul cu privire la Carcasa Ecologică a RM;
- cercetate și selectate sectoare valoroase din punct de vedere botanic pentru a fi luate sub protecție;
- elaborate propuneri de extindere a Fondului de Arii Naturale Protejate (> 8.0% din teritoriul național) și a recomandărilor de conservare a diversității biologice (modele ale planurilor de management);
- editat ciclul de carte „Ariile naturale protejate din Republica Moldova” în 4 volume;
- susținerea a 3 teze de doctor la tematica ce ține de conservarea lumii vegetale.

1.3 Introducerea, cercetarea și valorificarea resurselor vegetale utile pentru economia națională (plante lemnoase, floricole decorative, medicinale, furajere, nucifere, tropicale etc.).

Rezultatele preconizate:

- dezvoltată teoria și metodele de prognoză a procesului de introducere a speciilor de plante din alte regiuni floristice;
- evidențiate regiunile floristice de perspectivă pentru mobilizarea resurselor vegetale;

- evidențiate mecanismele de adaptare a plantelor la factorii biotici și abiotici în procesul de introducere;
- mobilizat fitogenofondul, introduse și completate colecțiile cu specii noi (cca 1500 specii în 4 ani);
- cercetate particularitățile bio - morfologice ale speciilor de plante introduse în Grădina Botanică și selectate cele de perspectivă pentru economia națională;
- aplicate metode contemporane de cercetare a compușilor biologic activi (cromatografia lichidă, rezonanța magnetică);
- elaborate metode de multiplicare rapidă și a tehnologiile de cultivare pentru speciile valoroase;
- fondate plantații industriale de plante furajere noi, aromatice și medicinale în gospodăriile agricole;
- obținerea a cel puțin 20 brevete de autor pentru soiurile noi omologate de plante utile;
- editarea monografiilor „Plante furajere”, „Plante medicinale și aromatice”; „Ameliorarea plantelor floricole decorative”, „Catalogul Plantelor tropicale și subtropicale din colecțiile Grădinii Botanice a AȘM”, “Introducerea și adaptarea speciilor de plante conifere în Moldova” etc., în total 15 monografii;
- etichetarea expozițiilor, instalarea panourilor informative și angajarea ghizilor în baza Centrului de Educație Ecologică;
- inventarierea colecțiilor și a expozițiilor.
- mobilizarea cercetătorilor la o participare a activă cu privire la elaborarea și promovarea proiectelor de cercetare din cadrul Programului Consiliului Europei “Horizont 2020;
- Acreditarea Grădinii Botanice și a publicației științifice „Jornal of Botany”.
- Editarea a câte două numere anual a revistei „Jornal of Botany

II. Pregătirea cadrelor științifice:

- extinderea specialităților pentru pregătirea cadrelor științifice prin doctorantură;
- susținerea anuală a câte două teze de doctor și a unei teze de doctor habilitat;
- participarea mai activă la realizarea programelor din cadrul Clusterului Educațional „UnivER SCIENCE ”;
- participarea la promovarea conceptului de formare universitară prin cercetare.
- atragerea tineretului în cercetare – până la 35% din numărul total al cercetătorilor;
- organizarea cursurilor pentru perfecționarea cunoștințelor la limba engleză;

Promovarea stagiunilor pentru tineri cercetători în Centrele științifice europene:

România (Universitatea A.I. Cuza din Iași; Universitatea din Cluj-Napoca; Universitatea din București), Italia (Centrul European de Cercetări avansate din or. Trieste).

Grădinile Botanice din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara (România), Atena (Grecia), Kiev, Moscova etc.

III. Promovarea colaborării și cooperării:

la nivel național

- cu UnAȘM, USM, UASM, Instituțiile ramurale în scopul aplicării instrumentariului științific modern la caracterizarea valorii speciilor introduse;

la internațional

- cu grădinile botanice din regiune - România, Bulgaria, Cehia, Ucraina, Belarusi, Russia etc. cu privire la schimbul de material biologic.

IV. Organizarea conferințelor și simpoziunelor științifice:

- organizarea a două simpoziune științifice cu genericul “Conservarea Lumii Vegetale” (ediția IV (2016) și V (2018));
- organizarea anuală a seminarelor științifico-practice în domeniul promovării culturilor noi și tehnologiilor de cultivare a lor, amenajării peisagistice.

V. Transfer tehnologic, antreprenoriat și marketing:

- elaborate propuneri de proiecte (cca 2-3 proiecte anual) pentru obținerea granturilor la transfer tehnologic cu privire la transmiterea tehnologiilor defondare a plantațiilor industriale în gospodăriile agricole;
- dezvoltate antreprenoriatul și marketingul – obținerea venitului extrabugetar a cel puțin 3 mil. lei anual;
- amenajarea a 2 puncte pentru realizarea materialului săditor al Grădinii Botanice.

VI. Construcția capitală și verde a Grădinii Botanice, etapa a II-a:

- Proiectarea și inițierea construcției „Oranjereia de Fond” și “Intrarea Centrală”, Biblioteca și Herbarul, formelor arhitecturale mici și a drumurilor, curățirea și amenajarea iazurilor;
- efectuarea reparațiilor curente și capitale a blocului de Laborator și a Serei;
- Reconstrucția pepinierelor: (replanificarea pepinierii conform cerințelor moderne de creștere a materialului săditor; trecerea la cultivarea în containere a speciilor de plante; multiplicarea prin aplicarea irigației cu ceață și prin picurare etc.);
- fondarea în Grădina Botanică a expozițiilor noi “Plante ornamentale conifere”, “Poiana poveștilor”;
- finalizarea amenajării și reparația expozițiilor Dendrariu, Rozariu, Sirengariu; Pinariu, Alpinariu, a colecțiilor de Plante furajere, Plante Medicinale, Plante Floricole, etc;
- dezvoltarea sistemului de irigare a Grădinii Botanice (montate sisteme de irigare a sectoarelor noi și aplicate tehnologii avansate de irigare programată cu dozare automată.

VII. Inițierea proiectării grădinilor botanice din Bălți și Cahul.

VIII. Participarea la: fondarea Rezervației Biosferei “Prutul de Jos” și dezvoltarea capacităților primului Parc Național “Orhei”; Participarea la elaborarea proiectului de reconstrucție ecologică pentru rezervația peisajeră „Parcul Țaul” și a parcurilor vechi din Țară; Amenajarea a 8-10 parcuri în localitățile rurale; Întocmirea ierbarelor pentru licee.

IX. Cadrul legislativ și instituțional

- Elaborat și promovat proiectul de lege cu privire la atribuirea GB ASM a statutului de Grădină Botanică Națională;
- Perfectat Statutul GB AȘM în conformitate cu legislația actualizată;
- Fondat grupul de lucru pentru Arhitectura peisajeră;
- Constituit serviciul Pepiniere;
- Creat grupul de analiză primară a componenței biochimice a plantelor din colecțiile GB a AȘM (în baza granturilor internaționale);
- GB AȘM va participa la procesul de armonizare a legislației cu cerințele Uniunii Europene în domeniul managementului grădinilor botanice, protecției mediului, inclusiv conservarea biodiversității.

X. Colaborarea și coordonarea activităților GB AȘM

cu Ministerul Mediului cu privire la:

- Fondarea în GB ASM a Centrului de educație ecologică a populației;
- Integrearea cerințelor conservării biodiversității în planificarea teritorială;
- Promovarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune în domeniul Conservării Biodiversității în Republica Moldova pentru anii 2014-2020;
- Elaborarea Cadastrului Lumii Vegetale și a Băncii de Date în acest domeniu;
- Evaluarea stării actuale a speciilor rare și elaborarea măsurilor de protecție;
- Evidențierea ariilor naturale valoroase pentru extinderea fondului de arii protejate;
- Editarea Cărții Roșii a Republicii Moldova, ediția III. (plante).

cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare:

- Elaborarea sortimentului de plante aromatice și a tehnologiei de cultivare, necesare pentru restabilirea ramurii de producere a uleiurilor volatile (specii și soiuri aprobate și tehnologii moderne);
- Transferul tehnologiilor și fondarea plantațiilor industriale de plante aromatice și condimentare (lavanda, busiuoc, armurariu, gălbinelele etc.);
- Promovarea speciilor noi de plante furajere netradiționale pentru valorificarea terenurilor degradate (ciumărea, silfia, topinambur, sida, reynoutria), a speciilor de plante energetice (silfia, topinambur, hrișca de Sahalin, sida etc);
- Promovarea noilor tehnologii de multiplicare rapidă a speciilor de pomușoare (mur, taibery, zmeur) și fondarea plantațiilor în baza proiectelor de transfer tehnologic;
- Implementarea conceptului de fondare a fâșiilor de protecție a terenurilor agricole;
- Elaborarea sortimentului și a tehnologiilor de multiplicare a speciilor lemnoase și floricole decorative pentru amenajarea spațiilor verzi urbane și rurale.

cu AS Moldsilva:

- Cercetarea diversității fitocenotice a ariilor naturale protejate din ecosistemele forestiere și elaborarea recomandărilor de optimizare a conservării diversității plantelor;
- Elaborarea recomandărilor de reconstrucție ecologică a arboretelor degradate sub influența factorilor biotici (boli, vătămători), abiotici (chiciura, vânturi puternice) și antropogeni (tăieri nereglementate, pășunatul, turismul neregulat etc);
- Elaborarea recomandărilor de sporire a reprezentativității rețelei de resurse genetice forestiere;

cu Instituțiile de învățământ superior

- Utilizarea capacităților Grădinii Botanice pentru pregătirea tineretului studios la specialitățile biologia, botanica și silvicultura;
- Participarea savanților GB AȘM la pregătirea cadrelor tinere (lecții, seminare, lucrări practice) în Universitatea AȘM, Universitatea de Stat din Chișinău, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul în mun. Chișinău), Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

XI. Înzestrarea cu echipament:

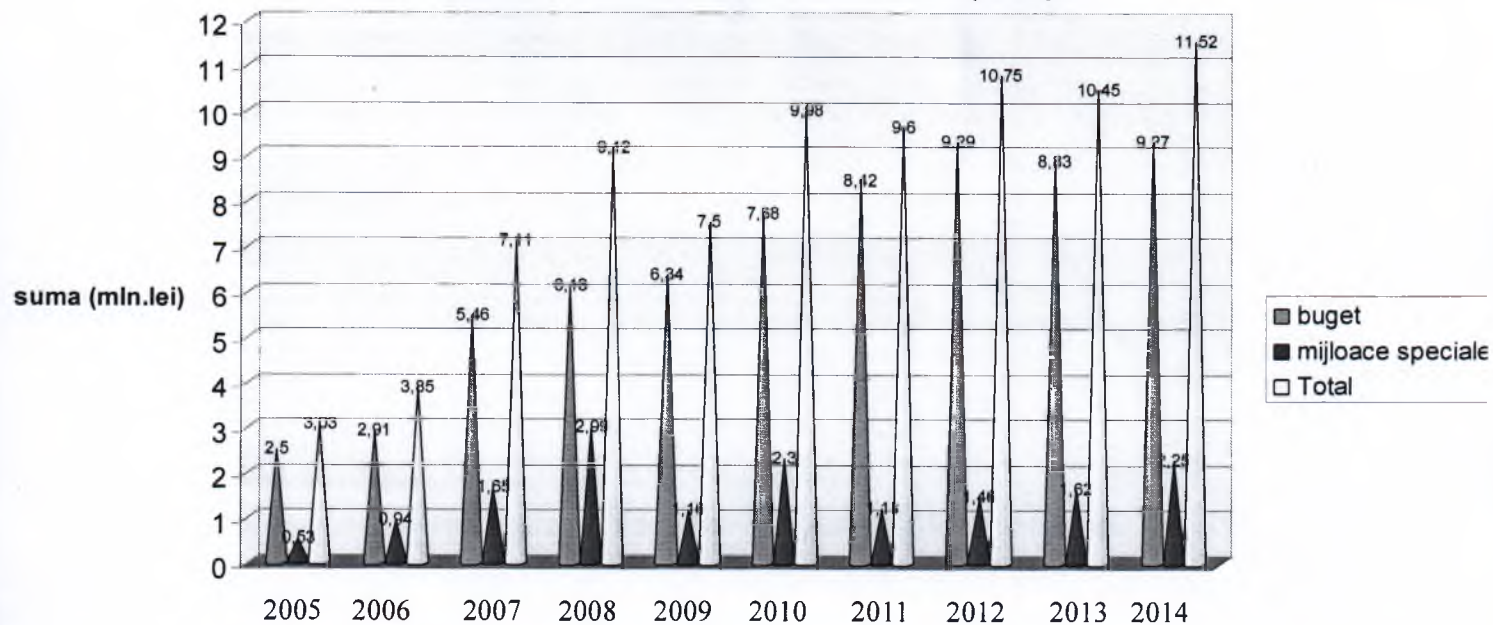
- vor fi alocate cca 18-20 % din volumul anual de finanțare pentru procurarea echipamentului;
- atragerea granturilor investiționale pentru procurarea utilajului științific.

XII. Potențialul uman:

Categoria	Nr., anul 2014	2018
Personal total (persoane fizice)	133	170
inclusiv:		
• cercetători științifici	40	50
• doctori în științe	29	33
• doctori habilitați	7	10
• cercetători științifici pînă la 35 ani	15	20
• doctoranzi	8	10
• postdoctoranzi	1	3
• Specialiști	35	35
• Muncitori , paznici, mecanizatori, conducători auto	45	80
• Personal administrativ	12	12

XIII. Resurse financiare

Finanțarea Grădinii Botanice (Institut) a AȘM

Salariul din bugetul de stat (media lunară p/u un cercetător științific)

2014 - 5301 lei

2015+15% față de 2014=5884,0

2016+15% față de 2014= 5884,0

2017 +20% față de 2014= 6255,0

2018+20% față de 2014= 6255,0

Acumularea Mijloacelor speciale: 3,0 – 3,5 mil. lei anual

Remunerarea muncii pentru realizări:

2014 - 20% din volumul total al realizărilor de către laborator

2015 - 23%

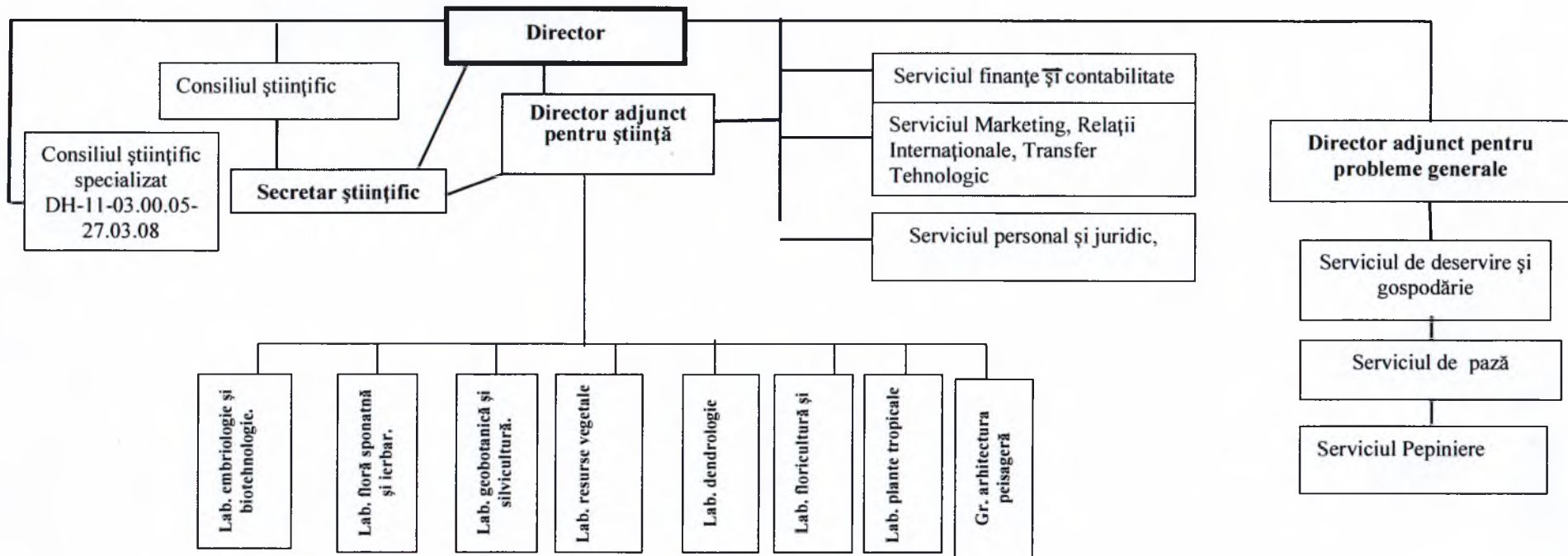
2016 - 25%

2017 - 28%

2018 - 30%

Organigrama Grădinii Botanice (Institut) a A.Ș.M.

Director-interimar
al Grădinii Botanice (Institut) a AȘM, dr.
02.07.2014

Spicuș

Alexandru Teleuță